

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу і Південно-Східної Азії

«Особливості перекладу японського сленгу та молодіжної мови»

Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «бакалавр»
студента IV курсу,
спеціальності
035.069 «Східна мова і література
та переклад, західноєвропейська мова:
японська та англійська»,
Решетило Олександра Віталійовича
науковий керівник:
к.пед.н, асист. Тетяна Дибська

«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри
мов і літератур Далекого Сходу
та Південно-Східної Азії
Протокол № __ від _____
Завідувач кафедри доц. Наталя ІСАЄВА _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СЛЕНГУ ТА МОЛОДІЖНОЇ МОВИ	6
1.1. Визначення понять «сленг», «арго», «жаргон», «молодіжна мова»	6
1.2. Особливості японського сленгу: лексичні, фонетичні, граматичні аспекти ..	8
1.3 Класифікація японського молодіжного сленгу: інтернет-сленг, ギャル語 /гяру-го/, тощо	11
1.4 Роль сленгу в побудові ідентичності молоді в Японії та історичні передумови	13
1.5. Загальні підходи до перекладу сленгу в перекладознавстві	17
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКОГО СЛЕНГУ	19
2.1 Типи перекладацьких трансформацій та стратегій	19
2.2 Інтернет-сленг	23
2.3 Сленг субкультур	29
2.4 Гра слів та фонетичні каламбури	34
Висновки до розділу 2.....	37
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

У сучасному світі мовна комунікація перебуває у стані постійних трансформацій під впливом соціокультурних факторів, технологічного розвитку та глобалізаційних процесів. Одним із найбільш динамічних проявів цієї мовної еволюції є мова молоді та сленг — форми мовлення, що слугують засобом ідентифікації, самовираження, а також розмежування між поколіннями. Особливо яскраво цей феномен виявляється в японській мові, де молодіжний соціолект вирізняється високою креативністю, лексичною мобільністю та багаторівневою системою внутрішніх кодів. Саме тому переклад японського сленгу є складною лінгвістичною та культурною задачею, яка вимагає детального аналізу як на теоретичному, так і на прикладному рівнях.

Актуальність теми дослідження

Японський сленг та молодіжна мова є унікальним явищем, що знаходиться на перетині мовознавства, культурології та соціолінгвістики. У контексті активної глобалізації та зростаючої популярності японської культури (аніме, манги, J-роп, відеоігор) виникає нагальна потреба у високоякісному перекладі неформальних мовних одиниць. Водночас наукові підходи до перекладу подібної лексики, зокрема з японської на українську, залишаються недостатньо розробленими. Актуальність теми також зумовлена швидкими темпами трансформації молодіжного сленгу, що ускладнює його фіксацію, інтерпретацію та адекватне перекладацьке відтворення.

Мета та завдання дослідження

Метою роботи є виявлення лінгвістичних особливостей японського сленгу та молодіжної мови, аналіз труднощів, що виникають при їхньому перекладі українською, а також розробка перекладацьких стратегій, які дозволяють адекватно передати значення, стиль та функцію сленгових одиниць.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі завдання:

- Визначити сутність понять «сленг», «молодіжна мова», «жаргон» у контексті японського мовного простору.
- Охарактеризувати історичні передумови та соціокультурні чинники виникнення японського сленгу.
- Класифікувати основні типи японського молодіжного сленгу та проаналізувати їхню структуру.
- Проаналізувати найбільш поширені перекладацькі трансформації та стратегії.

Об'єктом дослідження є сленг, жаргон, та нестандартні мовні форми, які використовує японська молодь.

Предметом дослідження виступають перекладацькі стратегії, що застосовуються для передачі японських сленгових одиниць в українській мові.

Теоретична значущість дослідження полягає в систематизації знань про природу японського сленгу як лінгвістичного явища та в аналізі відповідних підходів у перекладознавстві.

Практична значущість полягає в можливості використання отриманих результатів у діяльності перекладачів, які працюють із японськими джерелами (аніме, література, манга), а також у навчальному процесі при викладанні курсу перекладу або лексикології японської мови.

Наукова новизна роботи полягає у спробі всебічного дослідження сленгової лексики японської мови з перспективи її перекладу українською. У роботі проаналізовано сучасні приклади з інтернет-комунікації, фанатських субкультур, соціальних мереж та текстів популярної культури, що нечасто є предметом академічного аналізу. Запропоновано класифікацію перекладацьких стратегій, релевантних саме для передачі сленгу, а також розглянуто культурні контексти, які їх зумовлюють.

У роботі було застосовано такі **методи дослідження**:

Описовий метод, метод лінгвістичного спостереження та класифікації, метод контекстуального аналізу.

Структура роботи

Робота складається зі вступу, двох розділів, поділених на параграфи, висновків, списку використаних джерел. У першому розділі розглядаються теоретичні засади та соціолінгвістичний контекст японського сленгу, у другому — проводиться практичний аналіз перекладу молодіжної мови з прикладами та класифікацією трансформацій.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СЛЕНГУ ТА МОЛОДІЖНОЇ МОВИ

1.1. Визначення понять «сленг», «арго», «жаргон», «молодіжна мова»

У певних соціальних колах слова чи вирази набувають нового значення — вони перестають бути звичайними і використовуються для створення відчуття невимушеності, гумору, або навіть іронії. Такі мовні явища в японській мові називаються *スラング* /сурангу/ — сленгом. Особливо активно сленг розвивається серед молоді, студентів та журналістів, адже він допомагає людям відчувати себе частиною певної спільноти, формуючи психологічний зв'язок [7].

Поруч зі *スラング* /сурангу/ існує також *隠語* /інго/ — жаргон, який, подібно до сленгу, служить засобом комунікації, але його головна мета — це забезпечення прихованого, секретного спілкування у межах групи. Цікаво, що деякі слова, які спочатку виникли як *隠語* /інго/, з часом починають виконувати роль *スラング* /сурангу/. Наприклад, слово *ジャリ* /джарі/, що означає «дитина», з'явилося серед театральних працівників і стало більш поширеним у розмовній мові [5, 6].

Варто відзначити, що всередині певної групи *スラング* не сприймається як груба чи вульгарна мова *卑語* /хіро/, однак поза цією групою воно може здатися такою через своє незвичне або метафоричне вживання. Наприклад, *しりとり* /шіріторі/ — слово, яке використовується ведучими NHK для позначення офіційного оголошення в кінці трансляції [40].

Щодо того, як виникає *スラング*, можна виділити кілька характерних способів:

- Запозичення із інших мов, діалектів або спеціальних китайських ієрогліфів. Наприклад, シャン /шан/ — означає «красуня» і походить від німецького слова *schön*; イカレポンチ /ікарепончі/ — дурень, прийшло з осакського діалекту;
- Скорочення слів, наприклад, ブル /буру/ означає «вдавати» когось — як у виразах 学者ブル /гакушыябуру/ (вдавати вченого) або 小説家ブル /шьо:сецукабуру/ (вдавати письменника).
- Заміна частини слова, як у シヨバ /шьо:ба/, що означає «місце» і походить від バシヨ /башьо/.
- Зміна значення при збереженні форми слова, наприклад, «オナリ» (онарі), що означає «постійний клієнт», але походить від слова «お成り» — вихід члена сім'ї з імператорської родини [31].

Термін 若者言葉 /вакамоно-котоба/ (молодіжна мова) вживається для позначення мови, характерної переважно для молоді — зазвичай людей приблизно двадцятирічного віку. До цієї категорії входять як сленгові вислови, так і інші розмовні форми, які використовуються у повсякденному неформальному спілкуванні. Хоча спочатку такі слова й були притаманні лише молодому поколінню, з часом деякі з них почали проникати й у мову старших вікових груп, зокрема через медіа та інтернет.

Цікаво, що 若者言葉 /вакамоно-котоба/ включає не лише новітні мовні явища, а й деякі сталі форми, які використовувалися молоддю ще кілька десятиліть тому і досі залишаються актуальними. Прикладом може бути суфікс つす /ссу/, який особливо часто зустрічається у мові студентів спортивних клубів і вживається замість стандартного です /десу/ для створення більш невимушеного звучання [11].

Отже, вивчаючи 若者言葉 /вакамоно-котоба/, важливо враховувати як сучасний стан мови (синхронний підхід), так і її історичний розвиток

(діахронний підхід), оскільки молодіжний сленг не є статичним явищем — він постійно змінюється, оновлюється та адаптується до нових соціальних реалій [28].

1.2. Особливості японського сленгу: лексичні, фонетичні, граматичні аспекти

Мова молоді в Японії вирізняється не лише тематикою, а й своєрідною лексикою, яка чітко відмежовується від стандартної нормативної мови. Молодіжний соціолект, або 若者言葉 /*вакамоно-котоба*/, — це жива, гнучка система, яка відображає потреби самовираження, гумору, емоційності та ідентифікації в межах соціальної групи.

Комунікація серед молодих японців зазвичай має неформальний, легкий і навіть грайливий характер. Використання нестандартних слів чи форм дає змогу мовцям демонструвати свою приналежність до певного середовища, підтримувати неформальну атмосферу, а також уникати жорстких мовних норм без ризику виглядати грубими чи зухвалими.

Наприклад, такі слова як:

やばい /*ябай*/ — у буквальному значенні означає «небезпечний», однак у молодіжному середовищі використовується і в позитивному значенні: «крутий», «неймовірний», «супер»;

ウザい /*узай*/ — від скороченого うるさい /*урусай*/ (голосний, дратівливий), але частіше означає «дістав», «набрид»;

キモい /*кімой*/ — «огидний», «мерзенний» (від 気持ち悪い – *кімочіваруй*);

バズる /*бадзуру*/ — «стати вірусним», «набрати популярність», від англ. *buzz*;

神ってる /*каміттеру*/ — «божественний, неймовірний», використовується, коли щось викликає сильне захоплення [10; 13].

Серед виразних рис молодіжного соціолекту варто виокремити також так звану експресивну нейтральність — можливість висловлюватися яскраво, але без образливості чи зухвалості. Власне це і дозволяє уникати конфліктів зі «старшими» нормами мови, залишаючи простір для самовираження. Вирази типу 「会話促進」 /кайвасокушін/ — «стимулювання бесіди») часто слугують саме для підтримки активного, енергійного стилю розмови, який характерний для молоді.

Також важливо зазначити, що молодіжна мова не є однорідною. Вона включає як загальний соціолект, що використовується практично у всіх молодіжних колах, так і специфічні підмови субкультур — наприклад, мову отаку, гяру, або фанатів аніме. Кожна з таких груп формує свій власний набір слів та виразів, що виконує водночас функцію ідентифікації й відмежування від інших.

Таким чином, японський молодіжний соціолект — це не лише набір модних слів, а динамічна лексична система, яка виконує соціальні, емоційні та розважальні функції, підкреслює приналежність до певного середовища й одночасно задовольняє потребу в мовній індивідуальності.

Серед **фонетичних особливостей** японського сленгу можна виділити наступне:

Фонетична «плоскість» (flattening the accent)

У молодіжному сленгу часто спостерігається зниження тонального різноманіття — так званий «плоский» акцент. Це спрощує звучання і робить його більш «невимушеним».

Скорочення і вирізання фонем

Як приклад — マジ /маджі/ замість まじめ /маджіме/, або それな /сорена/ замість そのとおり /соното:пі/. Цей тренд дозволяє створювати динамічну, ритмічну мову, зручну для швидкого спілкування текстом (у месенджерах LINE, Twitter) [27]

Звуконаслідування

Японська багата на ономапопеї, як-от ドキドキ /докі-докі/ (серце стучить), キラキラ /кіра-кіра/ (іскритись), グズグズ /гузу-гузу/ (мляво). Сленговий варіант може бути довшим або скороченим — для передачі емоційності й тональності .

Гомофонічні жарти

Такі прийоми, як 空耳 /сорамімі/ («помилкове розпізнання звуку»), де повідомлення має приховане чи потайне смислове значення (жарти на базі схожих звуків).

Граматичні особливості японського сленгу

Слова, що виконують різні ролі

やばい /ябай/ — прикметник, прислівник, міжоклик, залежно від контексту:

やばい映画だった /ябай ейга датта/ — «Фільм був нікудишнім» (прикметник);

やばくない? /ябакунай/ — «Жесть, правда?» (міжоклик);

やべえ! /ябе:/ — «Круто!» (оклик, позитивне значення) [19]

Суфікс -み (мі)

Молодь бере звичайні прикметники, замінює стандартний суфікс -さ (са) на більш емоційний -み:

うれしい → うれしみ (урешіі → урешімі);

おいしい → おいしみ (ойшіі → ойшімі).

Це підкреслює суб'єктивний емоційний стан [23]

Опущення граматичних елементів

У щоденному мовленні досить часто пропускаються частки:

です/だ дес/да — наприклад, だめだ → だめ; дамеда → даме

частки, як ~ている — している → してる. て いる — шіте いる — шітеру

Це робить репліки коротшими, та простішими у вимові та написанні.

和製英語 *васей-ейго* (японські слова складені з одного чи кількох елементів англійської мови, псевдо-англіцизми) з граматичними комбінаціями

Прикладами є:

バズる /базуру/ — з англійського buzz + -ru — «стати вірусним, популярним»;

ググる /гугуру/ — з англійського to google «гуглити»;

Це створює гібрид між англійською основою та японською граматикою [4; 21].

1.3 Класифікація японського молодіжного сленгу: інтернет-сленг, ギャル語 /гяру-го/, тощо

Серед молодіжного сленгу, можна виділити декілька підтипів, які характеризуються способом творення та субкультурою яка дану лексику використовує:

1. 省略語 /шьоряку-го/ — «скорочені слова»:

- ちょえ /чоє/ — походить від ちよっと...え? /чотто...є/ («чекай но») або ちよっと待って...? /чотто матте/; використовується, щоб виразити здивування.
- とりま /торіма/ — скорочення від とりあえず、まあ /торіаезу ма:/ («ну, спершу...», «так що, для початку...»); використовується, коли хочуть бодай щось зробити без точного плану.

2. 頭字語 /то:джі-го/ — «акроніми»:

- FJK — складається с перших літер словосполучення ファースト女子高生 /фа:судо джьо:ші ко:сей/ що означає дівчинку першого класу старшої школи (~ 10 клас школи)

3. もじり語 /*modjiri go*/ — «словотворчі викривлення»:

- てえてえ /*te:te:*/ — від 尊い /*to:moi*/ — «дорогоцінний, чарівний». Використовується для позначення гордості та прив'язаності, зазвичай до когось/чогось що вважається чарівним та милим.
- なあぜんあぜん /*na:ze na:ze*/ — від なぜ? なぜ? /*назе назе*/ («чому? чому?»), але в більш витягнутій формі; використовують для вираження подиву або легкого сарказму [25; 26].
- わかりみ /*вакарімі*/ — від わかる /*вакару*/ (розуміти) з додаванням суфікса -み («...-ність»), використовується щоб висловити розуміння та розділити почуття стосовно чогось; «жиза», «відчуваю» [23; 29]

4. ギャル語 /*гяру го*/ — «мова гяру» (молодіжна субкультура дівчат підлітків):

- 好ハオ /*хао*/ — походить від китайського слова, трансформоване 好き /*сукі*/ («подобається»); звучить миліше, яскравіше;
- かわちい /*кавачіі*/ — перекручена форма かわいい /*каваіі*/ («милий»), використовується щоб звучати більш мило та по дитячому;
- うちゆくちい /*учюкучіі*/ — дитяча форма 美しい /*уцукушіі*/ «прекрасний», звучить ніжно й мило;
- ちゆき /*чюкі*/ — дитяча форма 好き /*сукі*/ («любити, подобатися»); [24]

5. 外来語 /*гайрай го*/ — «запозичення з іноземних мов»:

- ユザネ /*юзане*/ — від ユーザーネーム /*ю:за:не:му*/ (user name) — ім'я користувача в соцмережах;
- びっぐらぶ /*біггурабу*/ — адаптоване big love — «велике кохання»;
- ワンチャン /*ванчан*/ — від one chance — «один шанс»;
- リポスト /*ріпосто*/ — від repost — повторно опублікувати пост.

У наведених вище підтипах молодіжної лексики були використані такі засоби словотвору:

- a. Скорочення: ちょっと待って → ちょえ /чое/;
- b. Скорочення та поєднання: 好き /скі/ → 好ハオ /хао/
- c. Скорочення та афіксація: 美しい /уцукушіі/ → うちゆくちい /учюкучіі/, 分かります /вакарімас/ → わかりみ /вакарімі/
- d. Редуплікація: なぜ /назе/ → なあぜなあぜ /на:зе на:зе/
- e. Запозичення: username → ユザネ /юзане/ [5]

1.4 Роль сленгу в побудові ідентичності молоді в Японії та історичні передумови

Формування молодіжного мовлення як окремого соціального явища бере початок ще з періоду Мейджі (1868–1912). У цей час Японія переживала значні суспільні трансформації, що включали і полегшення жорстких норм поведінки, а отже, давали людям більше свободи самовираження. Молоде покоління, яке прагнуло до індивідуальності, почало формувати нові мовні форми, що відображали соціальні й культурні зміни того часу.

Особливу роль у цьому процесі відігравала жіноча молодь, зокрема студентки, які вперше отримали ширший доступ до освіти завдяки реформам. У їхньому мовленні з'явилися специфічні вирази з характерними закінченнями -тейо та -дева, що отримали назву てよだは言葉 /тейодава котоба/. Ці мовні конструкції стали інструментом самовизначення дівчат, які прагнули окреслити власну роль у новому соціальному середовищі [15]. Молоді чоловіки, зі свого боку, активно запозичували слова західного походження, наприклад ウィルス /уірусу/ (вірус, з німецької) чи フレンド /фурендо/ (друг, з англійської), що свідчить про відкритість до іншомовних впливів і бажання бути на одній хвилі з сучасними реаліями [1].

Наступним переломним моментом стала епоха після Другої світової війни. Період американської окупації (1945–1950), вплив англомовної культури та радикальні соціальні зрушення викликали зміни не тільки в політиці та економіці,

а й у мовних практиках. Молодь, відчуваючи віддаленість від старших поколінь, сформувала власну мовну систему. Одним із наслідків змін стало об'єднання хлопчачих та дівочих шкіл, що сприяло поширенню специфічних форм мовлення, які раніше були притаманні лише дівчатам. Зокрема, мова йде про る言葉 /рукотоба/ – утворення нових слів шляхом додавання дієслівного суфікса -ру. Цей прийом вийшов за межі жіночої мови і став загальним способом молодіжного словотворення. Наприклад, テブる /дебур/ – набирати вагу (від テブ /дебу/ – товстий), або シングる /шінгур/ – залишатися самотнім (від англ. single) [18].

У 1960-х роках Японія пережила хвилю молодіжного активізму – протестів та студентських демонстрацій. Це дало поштовх формуванню нових форм сленгу, які відображали бунтарський дух часу. Молодіжне мовлення цього періоду відзначалося грубістю, фамільярністю, активною громадською позицією. Виникають терміни на кшталт フーテン用語 /фу:тен йо:го/ – мова маргінальної молоді та бунтарів), 学生運動用語 /гакусей ундо: йо:го/ – терміни, пов'язані зі студентськими протестами. Згодом, коли протести почали згасати, інтерес до цього типу мовлення зник. Натомість усе активнішу роль у суспільстві почали відігравати жінки, й це відобразилося в появі нових слів на позначення жіночої соціальної ідентичності. Зокрема, термін OL /о еру/ – скорочення від "office lady", тобто офісна леді, з'явився у молодіжному сленгу, але згодом був визнаний частиною літературної мови та включений до стандартних словників японської [38].

У 1970–1980-х роках, коли економіка Японії переживала стрімкий підйом, у суспільному житті молоді також відбулись зміни. Покоління, що виростало в умовах матеріального добробуту, отримало назву 新人類 /шінджінруй/ – нове покоління людей. Вони були заціклені на особистому задоволенні та споживанні,

що відзначилося і в манері спілкування. Молодіжний соціолект стає засобом відображення нового стилю життя, формуючи символи групової належності та демонструючи соціально-психологічні установки покоління.

Упродовж 1980-х років у мовленні японської молоді формується нова комунікативна культура, що отримала назву おしゃべり文化 /ошябері бунка/, або "культура мовлення". Як зазначає дослідник А. Йонекава, для цієї форми спілкування характерне поєднання смислу з емоційною насолодою від розмови. Молоді японці не просто адаптують мову до нових умов, а активно трансформують її, створюючи нові лексичні одиниці та переосмислюючи вже існуючі. Наприклад, слово 「シングルベル」 /шінгуру беру/ (一人で過ごすクリスマス) /хіторіде сугосу курімасу/, буквальний переклад якого – «одинокий дзвіночок», у молодіжному середовищі набуло значення «проводити Різдво на самоті» [37].

80-ті роки були періодом активного становлення молодіжних субкультур – аніме, манга, косплею, що мали потужний вплив на мовну поведінку. Зокрема, явище オタク文化 /отаку бунка/ стало не лише культурною течією, а й основою для формування різноманітних підтипів соціолектів. Ці спільноти розвивали мовну гру 言葉遊び /котоба асоби/, у якій слово слугує не лише засобом передавання інформації, а й інструментом розваги.

Поява цифрових технологій наприкінці ХХ століття спричинила новий виток у розвитку молодіжної мови – Інтернет-сленг. Він характеризується власною письмовою формою, зокрема використанням 絵文字 /емоджі/ для вираження емоцій. Це спричинило поділ молодіжної мови на усну та писемну форми. Писемна, або 書き言葉 /какікотоба/, також відома серед молоді як 打ち言葉 /учікотоба/ «друкована мова», не завжди відображає живу розмовну лексику,

але активно використовується в онлайн-спілкуванні. Такий поділ демонструє, що «*вакамоноого*» не лише мовне, а й соціальне явище, яке виникає у покоління, орієнтованого на емоційність та вільне самовираження [34].

Вивчення молодіжного мовлення неможливе без урахування психологічних особливостей його носіїв. Соціолекти молоді тісно пов'язані з реаліями середовища, у якому формується особистість, і виступають засобом ідентифікації. При цьому вік мовців визначається не лише хронологічно, а й соціокультурно – з урахуванням умов, у яких живе молодь. У японському мовознавстві вважається, що носіями молодіжного соціолекту є особи віком від 13–14 до 30 років, хоча межі змінюються з кожною новою генерацією приблизно раз на сім років. Такі риси, як емоційна насиченість, максималізм, опозиційне сприйняття «іншого», а також прагнення до створення «свого» середовища, відіграють ключову роль у мотивації до мовного експериментування [1].

Саме ці психологічні характеристики сприяють об'єднанню молоді в групи за спільними цінностями, що часто протистоять традиційним нормам. Таким чином, молодіжний сленг не лише забезпечує комунікацію, а й виконує важливу функцію самоідентифікації та соціального самоствердження молодої людини [16].

Серед головних характеристик молодіжної лексики – експресивність, та стимулювання розмови 会話促進 /*кайва сокушін*/. Молодь використовує яскраві, нестандартні вирази не лише для самовираження, а й щоб зробити мову цікавою, живою. При цьому така манера спілкування зберігає атмосферу невимушеності, дозволяючи уникнути формального тиску чи звинувачень у порушенні норм. Як зазначає А. Йонекава, молодіжна мова – це 会話のノリの為の言葉 /*кайва но норі но таме но котоба*/, тобто мова, яка «підтримує настрій бесіди» і є своєрідним імпульсом до комунікації [36].

Таким чином, японський молодіжний соціолект – це не просто набір

сленгових слів, а складне явище, яке поєднує функції ідентифікації, розваги, експресії та взаємної підтримки. Він постійно змінюється разом із соціальними умовами та світоглядом носіїв, залишаючись важливим інструментом побудови особистої та групової ідентичності.

1.5. Загальні підходи до перекладу сленгу в перекладознавстві

Переклад сленгу — один із найскладніших напрямів у перекладознавстві, особливо якщо йдеться про молодіжну лексику, яка має тимчасовий характер, культурну забарвленість і підвищену емоційність. У лінгвістичній практиці існують різноманітні стратегії перекладу сленгу, які залежать від типу тексту та функції.

Однією з найсерйозніших проблем при перекладі є культурна специфіка. Сленгові вирази тісно пов'язані з ментальністю, традиціями та соціальним контекстом мовців. Наприклад, японське слово 草 /*куса*/, що дослівно означає "трава", у молодіжному інтернет-жаргоні використовується як символ сміху, подібно до англійського "lol". Це пов'язано з візуальною схожістю символу w (від слова 笑う /*вараяу*/ – сміятися) з пучком трави. Такі коди культурної гри складно передати без втрати ефекту або без додаткових пояснень [17].

Ще однією проблемою є мінливість сленгу. Те, що популярне сьогодні, завтра може стати застарілим. Наприклад, термін リア充 /*ріаджю*/, який позначав людину, що повністю задоволена своїм реальним (офлайн) життям, був широко вживаним у 2010-х роках, але нині частково вийшов із обігу. У перекладі слід брати до уваги період створення тексту і приймати рішення, чи варто зберігати архаїзм, чи адаптувати його до сучасного сленгу.

Сленг часто будується на грі слів та інноваціях. Наприклад, ガチ恋 /*гачікоі*/ — поєднання ガチ ("справжній") та 恋 ("кохання"), означає серйозну емоційну прив'язаність до персонажа або зірки. Передати його дослівно неможливо без

втрати конотації.

Найчастіше у перекладацькій практиці застосовують кілька основних стратегій:

1. Еквівалентний переклад — використання відповідника в цільовій мові, який передає ту ж функцію, стиль та емоційне забарвлення.

2. Описовий переклад — застосовується тоді, коли в мові перекладу відсутній точний аналог.

3. Адаптація — створення нового слова або виразу, який відтворює функцію оригіналу.

4. Компенсація — якщо елемент неможливо передати на тому ж місці в тексті, його емоційне або стилістичне навантаження відтворюється в іншій частині речення або контексті.

5. Опущення (омісія) — у випадках, коли переклад елемента порушить цілісність тексту або буде незрозумілим.

6. Калькування — пряме перенесення структури з мови-джерела (іноді ефективно, іноді штучно).

Отже, переклад сленгу — це не лише технічна операція, а складний процес, що потребує лінгвістичної гнучкості, розуміння культури та творчого підходу.

Висновки до розділу 1

Перший розділ роботи містить теоретичний аналіз японського сленгу та молодіжної мови, розглядаючи їх як самобутнє соціолінгвістичне явище. Спершу були чітко розмежовані ключові поняття: «сленг», «жаргон», «арго» та «молодіжна мова». Ми детально розглянули їхні семантичні нюанси та функціональне значення в сучасній японській мові. Підкреслено, що сленг виступає не лише повсякденним засобом спілкування, а й потужним маркером

групової приналежності, що дозволяє індивіду інтегруватися в конкретну соціальну чи вікову спільноту.

Особливу увагу приділено лінгвістичним особливостям японського молодіжного соціолекту, охоплюючи лексичний, фонетичний та граматичний рівні. Проаналізовано такі явища, як редукція звуків, звуконаслідування, словотворення за допомогою суфіксів, а також формування нових слів шляхом поєднання японських та англійських елементів (так зване *васей-ейго*).

Важливим аспектом дослідження стало простеження етапів формування молодіжної мови, починаючи з доби Мейджі й до наших днів. Продемонстровано, як суспільні трансформації та виникнення нових культурних течій (наприклад, аніме, інтернету, субкультур *отаку* та *гяру*) стимулювали розвиток унікальних мовних кодів. Молодіжна мова представлена як динамічна система, що виконує функції самоідентифікації, розважального елемента, засобу вираження емоцій та протесту.

Завершальний пункт параграфу присвячений різним підходам до перекладу японського сленгу. Виокремлено основні проблеми, з якими стикаються перекладачі: культурна специфіка, багатозначність термінів, нестандартні граматичні конструкції та відсутність прямих відповідників у мові перекладу. Описано найпоширеніші стратегії перекладу: еквівалентний переклад, адаптація, описовий переклад, компенсація, калькування та омісія. Зроблено висновок, що переклад японського сленгу потребує творчого мислення, глибоких міжкультурних знань та високо рівня володіння мовою.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКОГО СЛЕНГУ

2.1 Типи перекладацьких трансформацій та стратегій

Перекладацькі трансформації залишаються в центрі уваги сучасної теорії

перекладу. Попри відсутність єдиної усталеної класифікації, під цим терміном зазвичай розуміють міжмовні зміни, які свідомо вносяться до вихідного тексту. Метою таких модифікацій є досягнення максимальної адекватності та смислової еквівалентності між оригіналом і перекладом. Загалом усі перекладацькі перетворення умовно поділяються на три широкі категорії: **лексико-семантичні**, **граматичні** та **стилістичні** [9].

Лексико-семантичні трансформації

На лексико-семантичному рівні розглядаються прийоми передачі лексичних одиниць — окремих слів, сталих виразів чи фразеологізмів — у випадках, коли їхня форма або значення змінюються відносно оригіналу. Важливим методом тут є вибір варіантного відповідника, особливо при роботі з багатозначними словами, значення яких визначається виключно з урахуванням контексту. У подібних ситуаціях також застосовується *контекстуальна заміна*: слово в перекладі замінюється іншим, яке хоч і не є прямим відповідником, але точніше передає потрібний зміст.

Калькування та описовий переклад

Калькування дозволяє відтворити зміст, зберігаючи внутрішню структуру мовної одиниці, але без копіювання її звучання чи правопису. Описовий переклад, натомість, використовується, коли в мові перекладу відсутній прямий аналог, і значення слова чи виразу доводиться розкривати за допомогою фрази або навіть цілого речення. Цей підхід є особливо актуальним при перекладі ідіом, неологізмів, фразеологізмів або термінів, що не мають усталених відповідників.

Транскодування

Ще одна група прийомів — транскодування — полягає в передачі звукового або графічного вигляду слова з мови оригіналу засобами мови перекладу. Існує кілька його різновидів: *транслітерація* (буквальне перенесення знаків), *транскрипція* (відтворення звучання), *змішане транскодування* (поєднання обох методів) та *натуралізація* — адаптація форми слова до фонетичних та

морфологічних норм мови перекладу.

Серед **інших перекладацьких прийомів** варто виділити *антонімічний переклад*, коли слово замінюється на протилежне за значенням, та *компресію* — скорочення вислову шляхом вилучення надлишкової інформації. Навпаки, *декомпресія* або *ампліфікація* передбачає додавання мовних елементів для більш повного розкриття змісту. Крім того, застосовуються *транспозиція* (заміна однієї частини мови іншою), *пермутація* (перестановка елементів у межах вислову), *конкретизація* (перехід від ширшого значення до більш вузького) та *генералізація* (заміна вузькоспеціалізованого терміна на більш загальне поняття) [9].

Граматичні трансформації

Граматичні трансформації — це зміни, що відбуваються на морфологічному та синтаксичному рівнях тексту, їхньою основною метою є відповідність правилам граматики мови перекладу та збереження оригінального змісту. Ці зміни можуть включати заміну однієї частини мови на іншу, узгодження числових форм, зміну дієслівного виду або часу, а також перетворення словосполучень на окремі слова чи навпаки. Нерідко в межах речення відбувається також перестановка його елементів.

Синтаксичні перетворення охоплюють зміну послідовності слів у реченні (*транспозиція*), поділ одного складного речення на кілька простіших (розчленування), або ж, навпаки, об'єднання кількох речень в одне (інтеграція). Крім того, можливе синтаксичне уподібнення, коли синтаксична структура вихідного тексту залишається незмінною, що відоме як нульова трансформація.

Окремої уваги заслуговує перекладацький прийом *компенсації*. Його суть полягає в тому, що втрата певного елемента змісту, стилістичного нюансу або емоційного забарвлення в одній частині речення відшкодовується шляхом введення відповідного за значенням елемента в іншому місці перекладу. Наприклад, якщо початковий стилістичний або експресивний компонент не може бути збережений на початку фрази, перекладач може ефективно компенсувати цю

втрату в кінці вислову.

Стилістичні трансформації

Стилістичні трансформації в перекладацькій практиці — це свідомі модифікації виразових характеристик мовних одиниць. Їхня мета полягає в досягненні відповідності стилістичним нормам та очікуванням цільової аудиторії. Залежно від контексту та загального стилю перекладу, перекладач може змінювати стилістичне забарвлення фрази, нейтралізуючи або, навпаки, підкреслюючи конотативні відтінки слів.

Логізація та експресивація:

Одним з таких прийомів є *логізація*. Вона передбачає заміну емоційно забарвленої або етнокультурно специфічної одиниці оригіналу на нейтральний вираз у перекладі. Такий підхід робить текст більш універсальним і доступним для ширшого кола читачів.

Протилежним за своєю спрямованістю є прийом *експресивації*. У цьому випадку перекладач свідомо вводить стилістично виразні засоби замість нейтральних форм, щоб підсилити емоційний вплив висловлювання або максимально точно передати настрій оригінального тексту.

Модернізація та архаїзація

Ще одним типом трансформації є *модернізація* — заміна архаїчних або історично маркованих елементів на сучасні еквіваленти. Це робить мову перекладу зрозумілішою для сучасного читача, хоча й може дещо зменшити естетичну дистанцію тексту.

У протилежному напрямку діє *архаїзація*. Цей прийом застосовується, коли необхідно відтворити історичний або старомодний стиль мовлення: замість сучасної лексики використовуються застарілі слова чи фрази, іноді навіть історизми. Архаїзація особливо актуальна при перекладі художніх творів, дія яких розгортається у минулі епохи [8; 9].

2.2 Інтернет-сленг

У другій половині 20 століття мовний ландшафт зазнав значних трансформацій під впливом технологічного прогресу. Одним з найпомітніших наслідків стало виникнення нового лексичного пласту, пов'язаного з цифровою комунікацією — інтернет-сленгу. Цей різновид мовлення, що нерозривно пов'язаний з молодіжною культурою, характеризується динамічністю, креативністю, гібридністю та високим ступенем емоційного забарвлення. Японська мова не залишилася осторонь цього процесу. Із поширенням чатів, блогів, відеоплатформ та соціальних мереж, таких як Twitter, LINE, TikTok, YouTube, Nico Nico Douga та інших, сформувався значний обсяг специфічних термінів, скорочень, фонетичних каламбурів та візуальних символів, що активно використовуються переважно молодим поколінням.

В даному параграфі наведено основні види інтернет-сленгу за типом творення, дано пояснення та приклади що надають уявлення про принципи функціонування японської мови мережевого простору.

Одним із поширених методів введення тексту в японському цифровому середовищі є комбінований підхід. Користувачі набирають японські слова латиницею (ромаджі), а потім конвертують їх у канджі, хірагану або катакану. Цей спосіб дозволяє вводити як запозичені слова, так і традиційну японську лексику. Конвертація зазвичай відбувається після введення латинської транслітерації, наприклад, "wagau" перетворюється на 「笑う」.

Розглянемо кілька прикладів такого сленгу:

Гібридний метод введення з клавіатури

- 「お k」 — це транслітерація англійського слова "OK". В інтернет-спілкуванні воно стало звичним способом вираження згоди. Наприклад, вираз 「〇ってお k」 часто зустрічається на форумах та в коментарях як схвалення певної дії. Популярність цієї форми зумовлена легкістю її

введення з клавіатури.

- 「う p」 — ця форма походить від транслітерації англійського слова "upload". Це одне з найуживаніших слів у японських інтернет-спільнотах, що позначає завантаження файлів. Варіація 「あ p」 також зустрічається, проте рідше, що пояснюється технічними нюансами розташування клавіш. Слово має похідні, такі як 「う p 主」 (власник або автор завантаженого контенту) або 「う p る」 (завантажувати).
- 「乙」 — це скорочення від вислову 「お疲れ様」 /*оцукаресам*/, який передає вдячність за виконану роботу. Воно використовується в неформальному спілкуванні, а також у коментарях до публікацій та відео. Форми 「乙です」 та 「乙でした」 є дещо ввічливішими і також активно вживаються в онлайн-комунікації.
- 「垢」 (アカ, aka) — це спрощене написання англійського слова "account" (обліковий запис), яке закріпилося в молодіжному сленгу. Це слово часто з'являється на таких платформах, як Twitter, LINE або Instagram [30].

Серед найбільш розповсюджених елементів японського інтернет-сленгу, особливо популярних серед молоді, є символ 「w」. Цей знак є скороченням від дієслова 「笑う」 /*вару*/, що перекладається як "сміятися". Його популярність пояснюється легкістю введення – достатньо лише натиснути клавішу "w" на клавіатурі. Еволюція цієї форми відбувалася поступово: від повного написання 「笑う」 до катаканного [ワラ] /*wara*/, потім до латинізованого [wara], і, врешті-решт, до спрощеного варіанту — однієї літери [w] [14].

У онлайн-спілкуванні часто трапляються подвоєні та багаторазово повторювані форми цього елемента, такі як 「ww」, 「www」 або навіть

«wwwww». Це дозволяє передавати різні градації емоцій – від легкої посмішки до нестримного, заливистого сміху. Завдяки візуальній схожості «www» на ряди травинок, серед користувачів виникла асоціація з ієрогліфом 「草」 /*куса*/, що означає "трава". З цієї причини ієрогліф 「草」 також почали активно використовувати для вираження сміху в мережі.

З часом мовна творчість призвела до ще більшої варіативності цього явища. Наприклад, слова, що позначають великі зелені масиви, такі як 「草原」 /*со:ген*/ (прерія), 「森」 /*мори*/ (ліс), 「山」 /*яма*/ (гора), 「ジャングル」 /*джангуру*/ (джунгли) а також 「竹」 /*таке*/ (бамбук) стали жартівливими позначеннями для дуже гучного або інтенсивного сміху в інтернеті. Для позначення 「竹」 іноді використовують форму запису «T T T T T» — як аббревіатуру від [таке], або ж варіант на катакані — 「ケケケケケ」, що візуально нагадує згаданий ієрогліф [35].

Наступні приклади демонструють феномен, відомий як 「KY 式日本語」 /*ке:вай шікі ніхонго*/— унікальний тип сленгової лексики, що ґрунтується на латинізованих скороченнях, KY – аббревіатура від виразу 空気が読めない /*ку:кі га йоменай*/ (нездатність читати атмосферу, ситуацію). Ключовою особливістю цього явища є те, що скорочення формується шляхом використання першої літери кожного слова або елемента фрази, незалежно від стилістичного чи лексичного рівня вихідного виразу. Ця практика набула широкого поширення в неформальній цифровій комунікації, особливо серед молоді.

Розглянемо декілька характерних прикладів:

- ksnm — це скорочення виникло як транслітерація фрази 「くそねみ」

/кусонемі/, що виражає стан глибокого сну або крайнього виснаження – "до біса сонний". Цей вислів активно застосовується у соціальних мережах для лаконічного позначення втоми або сильного бажання спати.

- ks або ケーエス */ke: esy/* — скорочена форма від 「既読スルー」 */кідокусуру:/*. Вона позначає ситуацію, коли повідомлення було прочитане, але відповіді на нього не надійшло. Такий вислів широко використовується в месенджерах, зокрема в LINE, і вже проник у повсякденне усне мовлення.
- orz — це графічне позначення емоційного стану пригнічення або розчарування. Це своєрідна візуальна метафора, яка передає позу відчаю або поразки, зображає людину на колінах в стані розпачу. Вона широко вживається в онлайн-коментарях та повідомленнях для створення драматичного або іронічного ефекту.
- gdgd... 「グダグダ」 */гудатуда/* Використовується для опису ситуації або поведінки, що є неорганізованою, млявою, затягнутою.

グダグダしてないで、早く始めようよ。

/гудагуда шітенаайде, хаяку хаджімейо:йо:/

Досить вже возитись, давай починай швидше!

- gkbr... 「ガクブル」 */такубуру/* скорочення від фрази *ガクガクブルブル* */гакугаку бурубурӯ/*, яка імітує звуки тремтіння. Використовується для вираження сильного страху або хвилювання

先生に呼ばれて gkbr だったよ。

/сенсей ні йобаваарете такубуру датта йо/

Коли викликав вчитель, мене аж пробрало до мурашок!

- ktkr... 「来たこれ」 */кітакоре/* дослівно означає «ось воно!», «нарешті!». Вживається, коли сталося щось довгоочікуване або коли знайшли те, що

шукали.

推しの新曲、ktrk！！

/oshi no шинкьоку, кітакоре!!/

Нарешті вийшла нова пісня мого кумира!

- kwsk... 「くわしく」 */кувашіку/* Походить від слова 詳しく */кувашіку/* — «детально». Використовується в онлайн-спілкуванні, коли просять надати більше інформації.

その話、kwsk！

/соно ханасші, кувашіку!/

А ну, розкажи детальніше!

- wtkk... 「ワクテカ」 */вакутека/* Це поєднання слів わくわく */ваку ваку/* — «хвилюватися, чекати з нетерпінням» і てかてか */тека тека/* — «сяяти, блищати». Описує стан сильного передчуття, коли емоції «вирують».

明日のライブ、wtkk が止まらない！

/ашіта но райбу, вакутека та томараній!/

Не можу стримати хвилювання перед завтрашнім концертом!

- stk... ストーカー */судо:ка:/* Це скорочення від англійського слова «stalker» — «переслідувач». Вживається, коли йдеться про людину, яка нав'язливо слідкує за кимось.

あの人、毎日ついてくる...stkかも。

/ано хіто, майнічі цуетекуру... судо:ка: камо/

Цей тип кожен день за мною ходить, напевно сталкер.

Графемні подібності

До цієї групи інтернет-сленгу належать випадки, коли нові мовні форми створюються на основі візуальної подібності між символами. Зазвичай ієрогліфи повного розміру замінюються на схожі за зовнішнім виглядом елементи, записані у форматі катакани половинної ширини. При цьому замість одного оригінального знака можуть використовуватись дві чи три графеми, які, попри відмінності у написанні, нагадують початковий ієрогліф. Такі перетворення не лише зберігають основний зміст, а й розширюють його семантичну площину [2].

Наприклад, вираз 「ネ申」 є стилістично модифікованим варіантом ієрогліфа 「神」 /*ками*/ (Бог) і часто вживається у значенні «неперевершений», «геніальний» або «богоподібний». Це слово набуло популярності як форма найвищої похвали. Приклади використання: 「この作品は本当にネ申ゲーだった」 /*коно сакухін ва хо:нто ні каміге: датта*/ (Ця гра — справжній шедевр), або 「ネ申 Excel」 (божественна таблиця Excel).

На відміну від інших груп неформального письма, утворення графемних конструкцій вимагає більше часу та зусиль. Проте така форма передавання емоцій значно посилює експресивність вислову. У низці випадків графеми використовують, щоб, навпаки, пом'якшити вираження — зменшити різкість або потенційну агресивність повідомлення. Це видно у таких прикладах:

「升」 як візуальна заміна для 「チート」 /*чі:то*/, що означає використання шахрайства в онлайн-іграх;

「火暴」 — емоційний еквівалент слова «лютувати», створений на основі ієрогліфа 「爆」 /*баку*/ (вибух);

「矢口」 — означає «знання, розум» і пов'язане з ієрогліфом 「知」 /*chi*/ (мудрість);

「信身寸」 — складена форма для передачі значення «просити вибачення», утворена на основі ієрогліфа 「謝」 /*аямару*/ (вибачатися);

「タヒ」 — замітник слова 「死」 /*ши*/ (смерть), який використовують як евфемізм у повідомленнях з жорстким змістом, наприклад: «згинь», «щезни».

2.3 Сленг субкультур

Сучасне японське суспільство вирізняється винятковою різноманітністю молодіжних течій та субкультур, що розвинулися як під впливом внутрішніх соціальних змін, так і глобальних культурних тенденцій. Як і в багатьох інших країнах, у Японії субкультури формуються навколо спільних інтересів, цінностей, стилю життя, музичних уподобань або видів дозвілля. Взаємовідносини всередині таких груп тісно пов'язані не лише з візуальною самопрезентацією (модю, зачісками, поведінкою), а й з мовною специфікою — унікальним соціолектом, який виконує функцію ідентифікації та розмежування між "своїми" та "чужими".

В Японії налічується величезна кількість субкультур, і практично кожна з них володіє власним набором лексичних одиниць, неологізмів, зрозумілих передусім членам цієї спільноти. Наприклад, специфічні мовні особливості можна спостерігати як серед вуличних угруповань байкерів 暴走族 /*бо:со:дзоку*/, так і серед прихильників аніме та манги — так званих отаку. Для кожного з цих угруповань мова є не просто інструментом спілкування, а важливим культурним елементом, що дозволяє висловити свою позицію, приналежність, емоції або навіть протест [12].

Далі буде наведений аналіз прикладів специфічної лексики характерної для

окремих субкультур.

ギャル語 /*гяру го*/ мова гяру

Останні роки відзначилися суттєвим впливом розвитку медіаінструментів, які значно прискорили поширення молодіжної мови, зокрема так званої «гяру-мови» (ギャル語).

Термін гяру, що походить від англійського слова *girl*, переосмисленого в японській транскрипції як *gal*, позначає популярну молодіжну субкультуру, яка набула особливого поширення серед дівчат у 1990-х роках. Водночас цей термін також використовується для опису пов'язаного з нею стилю життя. Саме слово «гяру» закріпилося в масовій свідомості ще в 1970-х роках завдяки рекламному слогану марки джинсів «GALS», що супроводжувався гаслом: «Я не можу жити без чоловіків». Згодом цей слоган став символом вільного, емоційного та відкритого способу мислення молодого жіночого покоління.

Сучасні представниці цього напрямку, включаючи такі різновиди, як *когяру* та *тангуро*, отримали в суспільстві неформальні назви, що критикують їхній стиль і поведінку. Зокрема, поширені вирази 「親を泣かせる」 /*оя о накасеру*/ («ті, хто доводять батьків до сліз») та 「墮落女学生」 /*дараку джогакусей*/ («занепалі школярки») вказують на їхню схильність порушувати традиційні соціальні норми, які історично асоціюються з образом зразкової японської дівчини. У центрі їхніх цінностей — активне самовираження, незалежність від очікувань суспільства та відкрита симпатія до західної культури.

Одним із девізів, який добре ілюструє світогляд цієї субкультури, є гасло 「ビバ自分」 /*біба джібун*/ — «Хай живу я!», що виражає радість від життя й самоприйняття. Представниці гяру-руху зазвичай вирізняються яскравою зовнішністю, нестримним оптимізмом, любов'ю до модних трендів і гламурного стилю, а також нетиповими для японського культурного контексту уявленнями

про жіночу красу.

Завдяки соціальним мережам, телебаченню, відеохостингам та іншим цифровим платформам, окремі елементи молодіжного сленгу стали доступними широкому загалу в дуже короткі терміни. Це призвело до того, що вони не лише отримали значне визнання серед представників відповідних субкультур, а й почали активно сприйматися тими, хто не належить до цих спільнот.

Одним із яскравих прикладів такого поширення є існування в інтернеті рейтингу *ギャル流行語大賞 /гяру рюко:го тайшьо/* — своєрідного щорічного конкурсу найпопулярніших слів серед представниць субкультури гяру. Результати цього рейтингу публікуються на новинних ресурсах і викликають широкий резонанс у японському медіапросторі. Таким чином, молодіжна мова почала зберігатися у письмовій формі та набула ще більшого розповсюдження.

Особливу увагу привертає феномен переозвучення відомих творів. Наприклад, на платформах, таких як YouTube чи Nico Nico Dōga, певний час були популярними відеоролики, де класичні дитячі анімаційні казки повністю переозвучувались із використанням гяру-мови. Це викликало жваве обговорення в мережі, що вкотре демонструє креативний потенціал і значний соціальний вплив молодіжного сленгу.

Далі будуть наведені конкретні приклади такої лексики.

- *アリエッテイ /аріеттей/* – варіант від *ありえない /аріенай/*, що означає «неможливо», «неймовірно».

Приклад: *そんなのアリエッテイ!*

/сонна аріеттей/

Це просто неймовірно!

- *おこ /око/* – означає «сердитий», «злий». Має ступені посилення: *激おこ /текі*

око/ – «дуже злий», та ще сильніший варіант 激おこポンポン丸 /*текі око пунпун мару*/, який вживається в жартівливій формі для надзвичайного рівня злості [22].

- オシャンティ /ошянті/ – сленговий варіант від おしゃれ /*ошяре*/, тобто «стильний», «модний», зазвичай вживається для опису модних людей.

- 神ってる /*каміттеру*/ – скорочена форма від 神がっている /*камі такатте іру*/, що буквально означає «богоподібний», у сенсі чогось надзвичайного, вражаючого.

- ただいまんモス /*тадаіманмосу*/ – гра слів на базі звичайного вітання ただいま /*тадаіма*/ – «я вдома», та слова まんモス /*манмосу*/ (мамонт).

Приклад: ただいまんモス。何か食べる物ない？

/тадаіманмосу нані ка таберумоно наі?/

Я вдома! Є щось поїсти?

- とりま /*торіма*/ – скорочення від とりあえず、まあ /*торіаедзу, маа*/ – «поки що», «ну, тоді».

Приклад: とりま、行ってみる？

/торіма, іттеміру?/

Ну що, йдемо?

- 了 /*рьо:*/ – інтернет-скорочення від 承知しました /*шьо:чі шімаціта*/ або 了解 /*рьо:кай*/, що означає «прийнято», «зрозуміло». У чатах часто відповідає нашому «ок», «+».

- やさお /*ясао*/ – від 優しい男 /*ясашій отоко*/ – «добрий хлопець», вживається

для позначення хлопця з м'яким, уважним характером, іноді з ноткою іронії [20].

オタク用語 /*отаку йо:го*/ вирази отаку

Отаку – термін яким позначають людей, які надзвичайно захоплені та приділяють дуже багато часу своїм хобі, найчастіше – манзі або аніме. Термін має негативний відтінок, зокрема, тому що отаку зазвичай приділяють занадто багато часу своєму захопленню та не зацікавлені у своєму соціальному житті.

Однією з помітних тенденцій останніх років є те, що мова отаку почала проникати до молодіжного сленгу та поступово набула загального вжитку. Якщо раніше подібна лексика часто асоціювалася з певною ізольованістю або навіть осудом, то з початку ХХІ століття, у зв'язку з розвитком соціальних мереж, ці слова стали більш помітними для ширшого загалу. Зараз їх активно вживають і ті молоді люди, які до отаку-середовища не належать. Особливо на це вплинуло зростання кількості жінок-отаку, чия термінологія почала проникати в повсякденну мову молоді.

Ось кілька прикладів:

- 鉄女・鉄子 /*тэцу онна・тэцко*/ — «жінка-залізничник», тобто дівчина, яка захоплюється залізничним транспортом. Це варіація терміна 鉄道オタク /*тэцу-до: отаку*/ — фанат поїздів.

- ママ鉄 /*мама тэцу*/ — мати, яка цікавиться залізницями. Поєднання слів «мама» та «*тэцудо: отаку*».

歴女 /*рэкі джьо*/ — жінка, яка захоплюється історією. Складається зі слів 歴史 /*рэкіші*/ — історія та 女 /*джьо*/ — жінка.

- マミる /*маміру*/ — дієслово, що походить від імені персонажа Томое Мамі

з аніме 『魔法少女まどか☆マギカ』 /*махо: шьо:джьо мадока магика*/.
«Дівчинка-маг мадока» Використовується у значенні «загинути трагічно або жорстоко», як це сталося з героїнею.

マヤる /*маяру*/ — утворено від імені Мая, героїні манги 『ガラスの仮面』 /*гарасу но камен*/ «Скляна маска». Має значення «раптом змінитися», «перевтілитися», часто з драматичним підтекстом.

- 聖地巡礼 /*сэйчі дзюнрэй*/ — «паломництво до священних місць», тобто відвідування реальних локацій, які стали прототипами для сцен в аніме або мангах. Це дуже популярна практика серед фанатів.

- オシメン /*ошімен*/ — «улюблений учасник» айдол-групи, той, за кого вболівають найбільше. Від слова 推し /*оші*/ — той, кого «проштовхуєш», підтримуєш, та メンバー /*мемба:*/ — учасник [39].

2.4 Гра слів та фонетичні каламбури

Гра слів є унікальною мовною стратегією, що базується на фонетичній подібності, омонімії, багатозначності або ж свідомій комбінації різних семантичних рівнів, створюючи при цьому жартівливий, неочікуваний чи креативний ефект. У японській мові подібні лінгвістичні ігри мають багатовікову історію, беручи свій початок від класичної поезії періоду Хейан і сягаючи сучасної царини інтернет-сленгу. Вони слугують не лише засобом гумору, але й виступають інструментом самовираження, формування групової ідентичності, а також часто використовуються як соціальний або культурний маркер.

Серед ключових різновидів гри слів, які активно функціонують у японському молодіжному середовищі, виокремлюють:

駄洒落 /*даджаре*/ — класичні каламбури

Це мовна гра, що спирається на омоніми або слова з подібним фонетичним звучанням. Вони можуть бути як дотепними жартами, так і свідомо банальними "батьківськими анекдотами" (親父ギャグ /ояджі гягу/).

Приклади:

スキーが好き /сукі: га сукі/ — «Люблю лижі» (тут обігрується співзвучність スキー – лижі та 好き – подобається).

アルミ缶の上にある蜜柑 /арумікан но уе ні ару мікан/ — «Мандарин, що лежить на алюмінієвій банці». Гумористичний ефект досягається за рахунок ритмічної та фонетичної подібності [32].

空耳 /сорамімі/ — хибне слухове сприйняття

Це явище, при якому почуте слово або фраза інтерпретується неправильно, проте ця слухова помилка має комічний характер. 空耳 часто знаходять застосування у відео з субтитрами, де оригінальні японські фрази навмисно представляються у вигляді співзвучних, але абсолютно інших за змістом висловів.

Приклад:

У пісні 「解読不能」 /кайдоку фунно:/ є рядок, що звучить як とうかんか < /то:канкаку/, проте значна кількість слухачів сприймає його як ごうかんだ /го:кан да/ (що перекладається як «згвалтування»), створюючи при цьому сюрреалістичний ефект.

語呂合わせ /гороавасе/ — числові каламбури

Цей вид мовних ігор експлуатує фонетичну подібність між цифрами та звуками в японській мові. Завдяки тому, що кожна цифра має кілька варіантів

читання (як китайського, так і японського походження), з них можна формувати фрази або навіть цілі речення. Подібні вирази часто використовуються в SMS-повідомленнях, автомобільних номерах, паролях або для позначення святкових дат.

Приклади:

39 /санкю:/ — співзвучне англ. “Thank you” (3 = сан, 9 = кю:).

4649 /йорошіку/ — походить від よろしく, «приємно познайомитись» (4=よん→よ, 6=ろく→ろ, 4=し→し, 9=きゅう→く).

893 /якуза/ — числова заміна для слова やくざ (8=や, 9=く, 3=ざ), що часто зустрічається в ігровій та попкультурній лексиці.

言葉遊び /котоба асобі/ — загальна словесна гра

Це широкий термін, який охоплює всі форми гри словами: від традиційних каламбурів та скоромовок до ребусів, візуальних та графемних ігор. У молодіжному середовищі популярними є зміни в написанні (наприклад, заміна ієрогліфів на візуально схожі знаки катаканою), використання нестандартної пунктуації або ж створення нових слів на основі лексем зі зміщеним значенням.

Значення гри слів у японській молодіжній комунікації

Отже, гра слів виступає надзвичайно адаптивним і багатоаспектним інструментом сучасної японської молодіжної мови. Вона не тільки сприяє створенню гумористичних висловлювань, а й відіграє ключову роль у формуванні культурних ідентичностей, викристалізуванні групової належності та відображенні естетичних уподобань мовців. Поглиблений аналіз таких мовних форм дозволяє отримати ширше розуміння не лише лінгвістичних особливостей, а й соціокультурної специфіки комунікативного простору японської молоді.

Висновки до розділу 2

Практичне дослідження перекладу японського сленгу розкрило багаторівневу складність передачі молодіжної лексики та ідіом в іншомовному середовищі. У параграфі 2.1 були окреслені ключові типи перекладацьких трансформацій – лексико-семантичні, граматичні та стилістичні. Також розглядалися стратегії, які перекладач може застосовувати до сленгових одиниць, від прямого еквівалентного перекладу до адаптації та пояснення. Ці підходи забезпечують необхідну гнучкість при інтерпретації неформального мовлення.

Параграф 2.2 був присвячений феномену інтернет-сленгу – найбільш динамічного шару сучасної японської мови. Було продемонстровано, як гібридні методи введення тексту, трансформації на основі конвертації, латинізовані скорочення та емодзі формують нову цифрову форму мовлення. Перекладачу необхідно не лише зрозуміти її, а й знайти адекватні засоби передачі.

У параграфі 2.3 основна увага зосереджувалася на сленгу субкультур, таких як отаку, гяру. Кожна з цих груп створює власний мовний код, що виконує як комунікативну, так і соціально-ідентифікаційну функцію. Переклад подібних термінів вимагає глибокого розуміння соціокультурного контексту, в якому вони функціонують.

Нарешті, у підрозділі 2.4 було розглянуто гру слів, каламбури та фонетичні ігри, що становлять особливий виклик для перекладу через свою культурну специфіку, омонімію та креативне використання мови.

Загалом, переклад японського сленгу — це не просто технічна робота з текстом, а творчий процес, що вимагає глибокого знання мови-джерела, культури її носіїв та здатності гнучко використовувати ресурси мови перекладу. Таким чином, перекладач виступає не лише як посередник між мовами, а й як інтерпретатор соціокультурних кодів.

ВИСНОВКИ

Ця кваліфікаційна робота пропонує комплексну характеристику феномену японського сленгу та молодіжної мови, розглядаючи його крізь призму лінгвістичних особливостей, соціокультурних змін та перекладознавчих підходів. Основним акцентом дослідження стало як теоретичне обґрунтування природи молодіжного соціолекту в японській мові, так і практичний аналіз специфіки його перекладу українською.

У першому розділі було здійснено аналіз таких понять як сленг, арго, жаргон та молодіжна мова. Представлено класифікацію ключових мовних явищ, характерних для японської молоді, включаючи запозичення, фонетичні деформації, експресивні суфікси та редуковані форми. Значну увагу присвячено історичним передумовам формування молодіжної лексики: від епохи Мейджі до появи сучасного інтернет-сленгу та мов субкультур (наприклад, отаку, гяру). Окремо розглянуто роль молодіжної мови у формуванні індивідуальної та групової ідентичності, а також її функції в комунікативній динаміці молодіжного середовища. Описано основні стратегії перекладу подібних лексичних одиниць – еквівалентний переклад, адаптація, описовий переклад, транслітерація, калькування, компенсація та інші.

Другий розділ був присвячений практичному дослідженню лінгвістичних особливостей та перекладацьких трансформацій, що застосовуються при роботі з японським сленгом. Зокрема:

У параграфі 2.1 було систематизовано основні типи перекладацьких трансформацій — лексико-семантичні, граматичні та стилістичні. Проаналізовано прийоми калькування, транскодування, компресії, експресивації, модернізації тощо. Наведено приклади японських сленгових слів та вказано, які саме трансформації є найефективнішими для передачі їхнього змісту українською мовою.

Параграф 2.2 був присвячений феномену інтернет-сленгу, який виник внаслідок цифрової революції. Детально описано принципи латинізованого введення, специфіку скорочень, візуальних символів та конструкцій (наприклад, використання символу «w» або ієрогліфа 草 /куса/ для позначення сміху).

Також проаналізовано явище KY 式日本語, аббревіатури, графемні заміни та візуальні метафори, що утворюють унікальну систему комунікації в мережі.

У параграфі 2.3 увага акцентувалася на субкультурному сленгу. Представлено мовні особливості таких груп, як гяру, отаку, тощо. Описано характерні мовні одиниці, їхнє походження та способи використання у мовленні. Зроблено висновок, що сленг таких спільнот виконує не лише емоційно-комунікативну, а й ідентифікаційну функцію, розмежовуючи учасників групи від "інших".

Параграф 2.4 висвітлює явище гри слів та каламбурів як однієї з найяскравіших ознак японського мовного креативу. До кожного виду гри слів наведено приклади з оригінального молодіжного мовлення.

Насамкінець, слід підкреслити, що японський сленг і молодіжна мова становлять складну та багатозарову систему, яка постійно змінюється та адаптується до культурних і технологічних трансформацій. Перекладач, який працює з подібними лексичними одиницями, повинен володіти не лише високим рівнем мовної підготовки, а й глибокими знаннями контексту, культури, субкультурних кодів та медіапростору. Це ще раз підкреслює складність і цікавість перекладу та інтерпретації сленгу. Тому необхідність вивчати сучасні мовні тренди молоді Японії завжди буде актуальним задля успішної міжкультурної комунікації, обміну інформаційними та художніми матеріалами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благовіщенська, О. (2007). Мова молоді у Японії: автореф. дис.
2. Благовіщенська, О. (2007). Про роль абетки катакана в письмовій мові японської молоді.
3. Бондаренко, І., Бондар, Ю., Букрієнко, А. та ін. (2012). Японсько-український словник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
4. Врубель О. «Васейейго» як феномен запозиченої лексики у японській мові / О. Врубель // Мовні і концептуальні картини світу. – 2009. – № 27.
5. Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). Сучасна японська літературна мова. Теоретичний курс. Т. 1. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
6. Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). Сучасна японська літературна мова. Теоретичний курс. Т. 2. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
7. Лешко, О. (2014). Сленг як мовне явище сучасного суспільства. Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: тези доп. міжнар. наук.-теор. конф., 8–9 квітня 2014 р. Харків: НТУ «ХПІ».
8. Сидорук, Г. І. (2009). Основи перекладознавства. Методична розробка (англ. мовою). Київ: КОНДОР.
9. Букрієнко, А. О., & Комісаров, К. Ю. (2014). Теорія і практика перекладу. Японська мова: навч. підр. Т. 1. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
10. Бондаренко, І., Бондар, Ю., Букрієнко, А. та ін. (2012). Японсько-

український словник. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго.---

11. Coleman, J. (2012). *The Life of Slang*. Harper Collins Publishers.
12. Constantine, P. (1993). *Japanese Street Slang*.
13. Fargo, M. (2007). *Dirty Japanese: Everyday Slang from “What’s Up?” to F%# Off!** Berkeley: Ulysses Press.
14. Fluent Fix Ltd. (2019). *A Beginner’s Guide to Japanese Internet Slang*. Retrieved from: [<https://www.fluentu.com/blog/japanese/japanese-Internet-slang/>]
15. Fraser, L. (2018). Lucy’s Story: Girly? Atashi? In Kennett, B. & Nagata, Y. (Eds.), *Learning Japanese: Voices of Experience* (pp. 114–119). Hong Kong: Candlin & Mynard.
16. Gumperz, J. J. (1982). *Discourse Strategies*. New York: Cambridge University Press.
17. Jackson, L., & Kennett, B. (2021). *Slang and Taboo Language: An Analysis of Swearing Guides for L2 Japanese Learners*.
18. Kasschau, A., & Eiguchi, S. (1995). *Using Japanese Slang: A Comprehensive Guide*. Boston: Tuttle Publishing.
19. Kosugi, H. (2010). Performative power of language: Japanese and swearing. *Jurnal Teknosastik*, 8(2), 30–37.
20. Kuroda, I. (2021). *Character and Language Creativity: From Rokusho to Internet Slang*. Kyoto: Kyoto University Press.
21. Miller, L. (1998). *Wasei-eigo: English “loanwords” coined in Japan*.
22. Seward, J. (2006). *Outrageous Japanese: Slang, Curses and Epithets*. Singapore: Tuttle Publishing.
23. Seraku, T. (2021). Mi-nominalizations in Japanese Wakamono Kotoba ‘youth language’.

24. Sullivan, K. (2018). Sensei's Tips on Gender and Language. In Kennett, B., & Nagata, Y. (Eds.), *Learning Japanese: Voices of Experience* (pp. 120–124). Hong Kong: Candlin & Mynard.
25. Yonekawa, A. (1992). *Beyond Polite Japanese: A Dictionary of Japanese Slang and Colloquialisms*. Tokyo: Kodansha.
26. Yonekawa, A. (2001). *Beyond Polite Japanese: A Dictionary of Japanese Slang and Colloquialisms*. Tokyo: Kodansha USA.
27. *Japanese Slang Uncensored*. (1994). Tokyo: Tuttle Publishing.
28. Atlantis Press. (2024). Retrieved from: [<https://www.atlantispress.com/proceedings/icmssh-24/126007133>]
29. Maggie Sensei. (2017). Retrieved from: [<https://maggiesensei.com/2017/04/17/the-difference-between-さ-み-sa-mi-suffixes-to-make-a-noun/>]
30. JapanDict. Net Slang. Retrieved from: [<https://www.japandict.com/lists/misc/net-sl?page=6>]
31. Sensyu University. Retrieved from: [<https://www2.sensyu.ne.jp/uedaka/Japanese-Slang.htm>]
32. Nippon.com. (2017, July 15). Puns, Poetry, and Superstition: Japanese Homophones. Retrieved from: [<https://www.nippon.com/en/nipponblog/m00124/>]
33. 井上史雄. (1994). *方言学の新天地*. 東京: 明治書院.
34. 田中ゆかり, 林直. (2016). 「打ちことば」におけるキブン表現: スマホ Web 調査に基づく程度差のある感覚形容詞の表現. 日本大学国文学会.
35. 田中ゆかり. (2021). 「打ちことば」コミュニケーションにおける絵文

字使用：「加藤安彦ケータイメールコーパス」を用いた分析. 語文, 日本大学
国文学会.

36. 米川明彦. (1996). 現代若者ことば考. 東京: 丸善.

37. 米川明彦. (1998). 若者語を科学する. 東京: 明治書院.

38. 米川明彦. (2009). 集団語の研究. 東京: 東京堂出版.

39. 藤原実. (2009). 現代オタク用語の基礎知識. 東京: ディスカヴァー・トゥ
エンティワン.

40. コトバンク. すらんぐ. Retrieved from: [<https://kotobank.jp/word/すらんぐ-3156800>]